

IGAZGATÓI PÁLYÁZAT

A Budapest III. Kerületi Csillagház Gyógypedagógiai Általános Iskola igazgatói állására

Illés Barbara Eszter

2024

Bevezetés

Az ebben a tanévben 50 éves Budapest III. Kerületi Csillagház Gyógypedagógiai Általános Iskola (és jogelődei) az egyetlen olyan intézmény az országban, amely a halmozottan fogyatékos, mozgáskorlátozott gyermekek számára nappali rendszerű iskolai ellátást biztosít. A hozzánk járó gyermekek fejlesztése egész napos rehabilitációs, rehabilitációs folyamatban valósul meg, és kiterjed a nevelés, oktatás, mozgásfejlesztés, egészségügyi ellátás és gondozás területére. Ez a komplex ellátás az itt dolgozó, speciális felkészültségű szakembergárda hosszú távú és szorosan egymásra épülő együttműködésével valósul meg. 10 éve lehetek vezetője ennek az innovatív, elkötelezett csapatnak. Ezen időszak alatt számos kezdeményezést támogathattam, és addig nem tapasztalt kihívásokkal néztünk szembe kollégáimmal.

1. Helyzetelemzés

1.1 Iskolabemutató a múlt tükrében, a jelen fókuszában

A Budapest III. Kerületi Csillagház Gyógypedagógiai Általános Iskolát egy innováció hozta létre, és profiljából adódóan azóta is szakmai műhelyként működik, számos újítással szolgálva a komplex szemléletű oktatás-nevelést.

A súlyosan mozgáskorlátozott, társuló rendellenességekkel is küzdő gyermekek a 70-es évekig nem részesültek iskolai rendszerű oktatásban. 1973-ban Csávás Dezsőné (ma Csilla Hohendorf) érintett anyja és gyógypedagógus kezdeményezésére, Illyés Gyuláné és Lányiné dr. Engelmayer Ágnes szakmai támogatásával jött létre iskolánk, a halmozottan fogyatékos gyermekek első, speciális nevelést-oktatást biztosító intézménye, a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola kísérleteként.

A 8 évig tartó kísérleti oktatás végén elkészült a halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő programja, mely tartalmazta ennek a gyermekpopulációnak a jellemzését, az oktató-nevelő munka célját, feladatait, az elsajátítandó ismeretek körének meghatározását, valamint a módszertani útmutatót. Ez az akkori központosított iskolarendszerben nagy újdonságnak számított, és előfutára volt a majdani pedagógiai programnak és helyi tantervnek.

1985-ben, elsőként az országban vezette be az iskola az augmentatív és alternatív kommunikáció oktatását, hiszen diákjaink nagy része már akkor sem tudta a hangzó beszédet használni elsődleges kommunikációs csatornaként.

1988-ban a nevelőtestület újabb 3 éves kísérletet kezdeményezett, melynek eredményei beépültek az iskola programjába: az 1. és 2. osztály tananyagának 3 évre történő rugalmas elosztása, a munkatevékenység bevezetése a technika tantárgy helyett, az egyéni fejlesztési tervek kidolgozása az erre rászoruló gyermekek számára. Időközben a megnövekedett számú beszédképtelen gyermekek eredményesebb fejlesztése érdekében egyre inkább a fejlesztés fókuszába került az augmentatív és alternatív kommunikáció oktatása.

1995-ben a halmozottan fogyatékos gyermekek rehabilitációjáért és rehabilitációjáért tett erőfeszítések és eredmények elismeréseként a nevelőtestület Budapestért-díjat kapott.

1998-ban Nádás Pál igazgató évekig tartó harca és a mögötte álló tagozati nevelőtestület támogatásának és szakmai törekvése eredményre vezetett, és a Fővárosi Önkormányzat Képviselőtestületének határozata alapján felépült a Csillagház, Magyarország első, a halmozottan fogyatékos gyermekek szakszerű fejlesztésének minden tekintetben megfelelő, korszerű, akadálymentes közoktatási intézménye, építésetileg azóta is mintaintézményként szolgál. A tanulói és alkalmazotti létszám is megduplázódott.

Az akadálymentes épített környezet teljes szakmai megújulást tett lehetővé a nevelőtestület számára. Az átadás óta eltelt években újabb intézményi innovációkra került sor. 1998-ban elkészült a Komplex Művészeti Nevelés tantárgy koncepciója (Szauer Csilla). 2000-ben elindult a terápiás fejlesztő csoport, amely akkor mintát és útmutatást adott a fejlesztő iskolai oktatás 2006-os törvénybe emeléséhez. A tagozatunk is bekapcsolódott a Mexikói úton működő Módszertani Központ munkájába, elsősorban az augmentatív kommunikáció oktatásának területén, valamint az eszközkölcsönző működtetésében.

1.2. Innovatív iskola

2012. július 1-én a Csillagház önállóvá vált. Az azóta eltelt években folytatódtak, folytatódnak az innovációk, melyben az iskolákra jellemző team-munka játszik elsődleges szerepet.

Ezeknek motorja a munkaközösségi munka, melyeken belül munkacsoportok jönnek létre egy-egy kiemelt projekt érdekében.

A kollégák 6 munkaközösségben dolgoznak:

1. Pedagógiai Alapozó Munkaközösség
2. Alsó Tagozat Pedagógiai Munkaközössége
3. Felső Tagozat Pedagógiai Munkaközössége

4. Kommunikáció és Beszédfejlesztés Munkaközösség

5. Mozgásnevelői és Ergoterápiás Munkaközösség

6. Pedagógiai Munkát Segítők Munkaközössége

Legfrissebb innovációk

- Kialakításra került az Augmentatív és Alternatív Kommunikáció oktatásának új koncepciója, mely az iskolai élet minden területét áthatva immár mintaként szolgál. Rendszerek iskolánkban a megkeresések, hospitálások, workshopok, az előadások a szakmában dolgozó kollégák részéről.

- 2017-től együttműködünk a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemmel: a TranszferLabor program mozgássérültek számára kialakított oktatási segédeszközök tervezését, fejlesztését célozza MA-s hallgatók részvételével. A design mint problémamegoldás szerepel ebben a szemléletben. Az elkészült eszközök létrejöttében a tervezési, tesztelési, majd használati fázisban is közreműködtünk.

- Évek óta folyó nagy sikerű projekt a Kortárs Művészek a Műhelyben program, melynek során kortárs alkotók és diákjaink dolgozhatnak együtt.

-Pályázati pénzből saját terápiás kutya vásárlására és kiképzésére nyílt módunk.

- Inkluzív játszótér építésére és üzemeltetésére nyertünk pénzt a Szerencsejáték Zrt pályázata nyomán, 2018-ban. Itt részt vehettünk az akadálymentes játékok megtervezésében, és a helyi családoknak is játéklehetőséget kínálunk, lokális inklúziót megvalósítva.

- 2020-ban az augmentatív és alternatív kommunikáció területeként, új mérőeszközként a Kommunikáció és Beszéd Munkaközösség a szimbólumszint felmérésére szolgáló eszközt alakított ki.

- az Alsó tagozat Munkaközössége elvégezte az SPAC teszt Csillagház adaptációját (Pedagógiai Analízis és Curriculum).

- a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége Korlátok nélkül - mozgáskorlátozott emberek info-kommunikációs akadálymentesítése című EFOP-1.1.5-17-2017-00004 jelű projektjében szakmai vezetőként vett részt a Kommunikációs Munkaközösség vezetője, Fekete-Szabó Viola. A projekt lezárásaként elkészült összefoglaló munkáját a MEOSZ a Másképp mondva - A mozgáskorlátozott emberek kommunikáció támogatásának tapasztalatai címmel adta ki.

- Halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek digitális oktatásának kísérlete: A 2021-es őszi félév legfontosabb projektje volt a digitális oktatás tapasztalatait összefoglaló konferenciánk, mely online formában, 2021. november 2-3-én tartottunk. A szakmai napok célja az volt, hogy a gyógypedagógiai szakmához és a tágabb társadalmi környezet szereplőihez is eljusson a kezdeményezés, párbeszéd induljon a fogyatékos tanulók digitális oktatásának lehetőségeiről.

Konferenciák, kiadványok, előadások az elmúlt évekből, a teljesség igénye nélkül

- A mese interdiszciplináris megközelítései II konferencia résztvevője volt kollégánk (Fekete-Szabó Viola: A meseterápia alkalmazása a komplex kommunikációs igényű gyermekek kommunikációfejlesztésében)
- Szabálytalan kontúrok – Fogyatékoságtudomány Magyarországon Tanulmánykötet, benne Soltészné Takár Anita Komplex Művészeti Nevelés oktató előadásával: http://www.eltereader.hu/media/2019/09/Szabalytalan_konturok_2019_konferenciakotet_OK.pdf
- MONDO projekt: a jogvédő kártyajátékot szakmai résztvevőként alakítottuk ki az együttműködésben. Juhász-Vass Tímea az országban több helyen tartott képzést.
- Rett Alapítvány AAK konferencián tartott előadást Verbó Szemőke – Bányi Renáta: Az evésterápia mint a komplex kommunikációfejlesztés egyik lehetséges színtere címmel.
- Észak-Budapesti Tankerületi Központ Pedagógiai napok keretében: Csillagház-Moholy-Nagy Művészeti Egyetem együttműködésről (tárgyalkotás és design) adott elő Soltészné Takár Anita
- V. Országos CP-s Kongresszus: Komplex kommunikáció fejlesztés a Csillagházban (Fekete Szabó Viola)
- NEMZETI PEDAGÓGUS KAR FEJLESZTŐ- ÉS GYÓGYPEDAGÓGUS TAGOZAT II. Országos Konferenciája: A mozgásnevelés alapelvei halmozottan sérült tanulók körében (Illés Barbara intézményvezető)
- Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének 47. Országos Szakmai Konferenciája: Az evésterápia jelentősége a mozgáskorlátozott, halmozottan fogyatékos tanulók nevelésében, oktatásában (Verbó Szemőke, Schoblocher Anna, Bányi Renáta)

Díjak, címek

- 2017-ben Óbuda-Békásmegyer önkormányzata Fischer Ágoston óbudai szociális díjban részesítette intézményünket.
- 2022-ben elnyertük az Az év állatbarát iskolája címet, az Állatorvostudományi Egyetem pályázatán.
- A 2021. évi ARTtransfer díj (Ludwig Múzeum) különdíjasa Soltészné Takár Anita művésztanárunk. A Csillagház műhely keretében, Soltészné Takár Anita vezetésével megrendezett, integrált művészeti tábor halmozottan sérült gyerekek társadalmi integrációját segíti. A kortárs művészetek és ép gyermekek bevonásával zajló program kivételes érték, amely a közös alkotáson, gyakorlatokon és gesztusokon keresztül ért el olyan eredményt, ami a teljes közeget érinti.
- Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye cím (2023-2026) 3 területen:
 - A Csillagház Komplex Kommunikációfejlesztési gyakorlata
 - Mozgáskorlátozott halmozottan sérült diákok evésterápiája
 - Komplex Művészeti Nevelés (KMN)

1.3. Képzési specialitások a Csillagházban

1.3.1. Speciális tantárgyak: a közismereti tantárgyak mellett, illetve azokkal összefonódva, egységben szolgálják tanulóink minél komplexebb oktatását.

Mozgásnevelés

A gyermekek fejlesztésének fókuszja, célja a minél magasabb szintű önellátás elérése.

A mozgásnevelés a gyógytorna mozgásanyagára épül, segíti a károsodott tartási és mozgásfunkciók helyreállítását, ugyanakkor a mindennapos testnevelés törvényi előírásaival összhangban feladata az egészségnevelés (betegségek megelőzése, egészséges életvitel kialakítása, testi épséget veszélyeztető tényezők elkerülése, önálló közlekedés, tömegközlekedés megtanulása), a motoros készségek fejlesztése, a mindennapos tevékenységre nevelés és a környezeti nevelés.

Munkatevékenység

A munkatevékenység az ergoterápia egyik fontos színtere. Kiemelt feladata a manipuláció fejlesztése, a perceptív zavarok korrekciója és az önkiszolgálásra, önállóságra nevelés. Speciális feladatai közé tartozik a hasznos munkavégzésre való felkészítés.

Komplex Művészeti Nevelés

A Komplex Művészeti Nevelés kidolgozott tantervet, módszertant, eszköztárat kínál a komplex, differenciált megközelítéshez, melyben a diákok alkotó személyiséggé válnak. Megfelelő idő, tér, eszközök, alapanyagok, helyzetek biztosításával, interaktív foglalkozásokon, rugalmas témakezeléssel, aktív kommunikációval lehetőséget teremt az önkifejezéshez. A legfontosabb módszertani és tanulás-szervezési alapelvek a komplexitás. Magában foglalja a rajz és vizuális kultúra, környezetkultúra, az ének-zene és a drámapedagógia, médiaismeret tartalmait. Az egyéni adaptálás az eltérő képességprofilokra való megfelelő oktatói reagálás alapja. Meg kell találni azt a megjelenési formát, eszközrendszert, amely lehetővé teszi a művészeti ágakkal kapcsolatos megnyilvánulásokat. Az egyes művészeti területek önmagukban is alternatív kommunikációs eszközként szolgálhatnak. Legújabb innovációként az „integrált KMN” gyakorlata a tantárgyi tartalmak és a művészet összekapcsolása nyomán segíti a megértést, elsajátítást.

Gépirás (most a különböző tantárgyi tematikákba beépítve)

A gépirást a 3. évfolyamon kezdik tanulni a gyermekek, ma már számítógépen, szükség esetén adaptációkkal is kiegészítve. A súlyosan kézsérült gyermekek a betűtanulással párhuzamosan kezdik tanulni, a kézi írás kiváltásaként. Kiemelt szerepű továbbá a súlyosan beszéd fogyatékos, beszédképtelen gyermek számára, mint kommunikációs lehetőség, gondolatok kifejezésére szolgáló közvetítő eszköz.

1.3.2. Speciális egyéni foglalkozások

Evésterápia

Az evésterápia az egészséges fejlődés menet lépésein vezeti végig a gyermekeket, helyes pozicionálás mellett megtanítja a szabályos harapást, rágást, nyelést, és a száj izmainak tréningjén keresztül elősegíti a beszédfejlődést is. Az egyénre szabott fejlesztés gyakorlás során, kis lépésekből épül fel. A funkcionális étkezési zavar célzott fejlesztése szorosan kapcsolódik a beszéd- és kommunikáció-fejlesztéshez, és a mozgásneveléshez. Az evés és ivás

olyan tevékenység, melynek kivitelezésében ugyanazok a szervek vesznek részt, melyek a beszédet is létrehozzák. Természetes, mindennapi élethelyzetben kapcsolódik össze a nevelés, oktatás, és fejlesztés a tanuló aktív részvételével. Kitűzött cél az egyénre szabott, a gyermek sajátos étkezési zavarát kompenzáló, fizikai és értelmi fejlődését biztosító, optimális táplálás elérése. Mivel az etetés a segített személy intim szférájába való igen mély beavatkozást jelent, ezért a halmozottan sérült személyek étkezésekor fellépő komoly, összetett problémák miatt lényeges, hogy a megoldást, az evésterápia lépéseit és a kivitelezés megtervezését jól működő team koordinálja.

Komplex kommunikációfejlesztés: beszédterápia és az augmentatív, alternatív kommunikáció egysége

A beszédterápia a mozgásterápia eredményeire épülve korrigálja a sérült beszédet, ezzel elősegíti a gyermek beilleszkedését szűkebb és tágabb környezetébe. A mozgásterápiából átvett elemekkel is dolgozik, melyek a következők: kóros reflexek gátlása, megfelelő testhelyzet megtalálása, helyes mozgások facilitálása, lazítás (spasztikus gyermekeknél), egyensúlyfejlesztés (atetotikus és ataxiás gyermekeknél), vállöv ellazítása, fejkontroll kialakítása. A terápia során fel kell használni az evésterápiában már elért eredményeket is.

Augmentatív, alternatív kommunikáció: az AAK oktatás célja az aktív, önálló kommunikáció kialakítása, mely biztosítja a komplex kommunikációs igényű személy számára, hogy cselekvő részesévé váljon szűkebb és tágabb környezetének és mindennapjainak. A fejlesztés további fontos célja a diák képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése és a személyiségének minél teljesebben kibontakoztatása.

A komplex kommunikációfejlesztés az AAK eszköztárával fejleszti a diákokat, és egyúttal ad tanulási eszközt a kezükbe. Az augmentatív és alternatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs módszerek, eszközök, technikák összessége, amelyek segítségével a súlyos beszédzavarral küzdő emberek hatékony kommunikációjának lehetősége megteremthető, illetve bővíthető. Ezzel párhuzamosan a hangadás/hangzó beszéd fejlesztését is végezzük. Az AAK oktatása team munkában történik. A didaktikus lépések megtervezésének, valamint az adekvát eszközök kiválasztásának alapfeltétele az expresszív és receptív kommunikációs készségek felmérése. A különböző segédeszközt igénylő, statikus rendszerek (tárgyak, képek, képrendszerek, betűk, szavak, low és high tech eszközök) mellett fontos szerep jut a különböző segédeszközt nem igénylő, dinamikus rendszereknek is.

Ergoterápia, rehabilitációs foglalkoztató terápia

A gyermekek aktív közreműködésével megvalósuló komplex terápia, amely az egymásra épülő, egymást kiegészítő technikák, eljárások, eszközök segítségével elősegíti a mozgáskorlátozott gyermekek hétköznapi önállóságának kialakítását. Az ergoterápia célja a legnagyobb fokú önállóság elérése annak érdekében, hogy a tanuló a lehető legfüggetlenebb legyen élete minden területén.

1.3.3. Szervezési specialitások

Élménypedagógiai foglalkozás

Az élménypedagógia a „cselekvés általi tanulás és fejlődés” egyik sajátos változata. Személyközpontú pedagógia, mely mind az egyén, mind pedig a csoport fejlődésére és sikerességére fókuszál. Multiszenzoros tanítás, mely a tanítás-tanulás folyamatába bevonja a résztvevőket, életközeli gyakorlatokat végeztet velük. A tanulók felfedezéseket tesznek, és a tudással ők maguk kísérleteznek, ahelyett, hogy mások tapasztalatait vennék át. Élményterápiás program a Csillagházban évek óta szerveződik.

Egész napos foglalkoztatás

Feladata a mozgásnevelés, a tanulási tevékenység, a kommunikáció és a szocializáció területén a fejlesztési lehetőségek körének bővítése; a megszerzett ismeretek, készségek, képességek, jártasságok elmélyítése; az automatizmusok elősegítése; komplex személyiségformálás a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével; a szabadidő kulturált eltöltésére nevelés a fakultatív délutáni foglalkozások keretében; helyes időbeosztás kialakításának megtanítása; olyan tanulási technikák kialakítása, amelyek lehetővé teszik a minél önállóbb ismeretszerzést; a sikeres szocializációhoz szükséges normák, szabályok megismertetése, gyakoroltatása; a közösségért felelős magatartás kialakítása; az óratervi órákon megszerzett ismeretek elmélyítése; tanulás és pihenés megfelelő egyensúlyának biztosítása; önállóságra nevelés, mindennapi élettevékenységek (például étkezés, tisztálkodás, közlekedés) tanítása, gyakoroltatása.

Képesség szerinti csoportosítás

Párhuzamos óratervezéssel lehetővé tesszük a különböző évfolyamokra járó, de hasonló képességű tanulók azonos csoportba kerülését, biztosítva ezzel, hogy adottságaikhoz igazított fejlesztő foglalkozásokban részesüljenek. A mozgásnevelés tantárgy szervezése alapszabályként ennek az elvnek megfelelően történik.

1.3.4. Speciális osztályok

Készség-képességfejlesztő csoport, Iskolai életmódra felkészítő csoport

A halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekek fejlődése elhúzódó, figyelmi, kognitív, szociális képességeik jóval lassabban, és magasfokú pedagógiai támogatással érik el az iskolaérettség szintjét. Ezért az iskolába való bekerüléskor - a sikeres iskolai élet megalapozása miatt is - készség-képességfejlesztésben, majd az iskolai életre történő felkészítésben részesülnek. Ebben az előkészítő időszakban a készségek és képességek alapozó fejlesztése történik. Ezt követően az olvasáshoz, íráshoz, számoláshoz szükséges képességek célzott fejlesztése, az iskolai tanulmányok elemi szinten történő megalapozása is elkezdődik.

Felzárkóztató évfolyam

A felzárkóztató év beiktatásával lehetővé válik, hogy az első két évfolyam anyagát az iskola tanulói 3 év alatt végezzék el. A felzárkóztató évfolyam beiktatása a halmozottan fogyatékos gyermekek korlátozott ismeretszerzési lehetőségeinek és lelassult haladási ütemének kompenzációját teszi lehetővé.

1. 4. Humán erőforrás elemzése

Az iskola tanulói létszáma az elmúlt években 55-60 fő között mozgott. Az iskola épülete 52 fő befogadására épült, ezért az egyre több magas ellátási igényű diák miatt zsúfoltnak mondható. A gyermekek oktatása 5-6 fős osztályokban történik. A diákok túlnyomó részénél a születés környékén bekövetkezett oxigénhiányos állapot miatt alakult ki a mozgás és az értelmi képességek enyhe illetve középsúlyos érintettsége, de egyre több a szindrómával élő gyermek, illetve egy-egy esetben baleset, betegség húzódik meg a háttérben.

Nevelőtestület jellemzése

Szakember-ellátottságunk kiemelkedő országos szinten is, a betöltetlen álláshelyek száma még mindig elhanyagolható. A testületben alacsony a fluktuáció, sokan évtizedek óta dolgoznak velünk. Ez nemcsak a pedagógus, hanem gyógypedagógiai asszisztens kollégáinkra is igaz. Pótolhatatlan értéket jelent, mert sok éven át csiszolt szakmai tapasztalat, közös munkatapasztalat a jellemző, és így biztosított a tudásátadás is. Hatékonyan, évek kitartó munkájával alakítható és megtartható az egységes, összehangolt szemlélet. Az 50 éves évforduló kapcsán egy órás riportot készíthettünk alapítónkkal, Hohendorf Csillával.

Megerősítő tapasztalatot adott az, hogy az általa képviselt alapelvek és szemlélet mai munkánkat is áthatja, az örökség valóban generációról generációra száll.

Jelenleg 39 pedagógus és 0,5 státusz pszichológus kolléga, valamint 16 egész- és részállású gyógypedagógiai asszisztens látja el a szakmai munkát diákjaink oktatásában, nevelésében, gondozásában, és a minél önállóbb életre való felkészítésében.

Általánosságban elmondható, hogy diákjaink magas támogatási igénye miatt sokszínű, és nagyszámú képzettség és továbbképzés jelenik meg a kollégák szakmai életútjában. Végzettségek szerinti megoszlás (sokan kétszakos végzettségűek, illetve több diplomával rendelkeznek) a következő: gyógypedagógus szakirányok - szomatopedagógia 21 fő, tanulásban akadályozottak pedagógiája 10 fő, értelmileg akadályozottak pedagógiája 16 fő, látássérültek pedagógiája 6 fő, hallássérültek pedagógiája 3 fő, logopédia szak 4 fő, pszichopedagógia illetve autizmus szakok 1-1 fő. Konduktor-tanító végzettség: 3 fő. Egyetemi végzettség: 10 fő. Vizuális kommunikáció és rajz tanári végzettség: 1 fő. Közoktatási vezetőképző szakvizsgával immár 4 fő rendelkezik az aktív kollégák közül. A továbbképzések terén aktívak a munkatársaim, a 7 éves továbbképzés teljesítése általában nem jelent problémát, sokan rendelkeznek többszörös pontszámmal.

Technikai álláshelyeink betöltöttek, ezeken a területeken sem mondható kifejezettnak a fluktuáció. Diákjaink iskolába történő szállításáról pedig 5 sofőr kolléga gondoskodik. Munkájuk teszi lehetővé azt is, hogy kilépjünk a külvilágba, élményekhez, tapasztalatokhoz juttassuk diákjainkat. Tapasztalataink azt mutatják, hogy a családok túlnyomó része nem jut ilyen élményekhez, és a felnőttkorban pedig végletesen beszűkülnek a lehetőségek. Feladatunk ezért az, hogy minél színesebb diákéveket biztosítsunk, a tapasztalatok gazdag tárházával.

1.4. Külső kapcsolatok

Fenntartó

Az Észak-Budapesti Tankerületi Központ támogatását minden szakmai kezdeményezésünkben élvezzük, szakmai autonómiánk csorbítatlan. A működtetés szűk anyagi lehetőségei miatt nagyobb ívű állagmegóvás, beruházás nem lehetséges, de a mindennapi működésünkhöz szükséges eszközök, felszerelések hiánytalanul rendelkezésünkre állnak, igényeink elfogadásra kerülnek.

Intézménykijelölésért felelős szakmai partner

A Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Tagintézményével folyamatos volt az együttműködés. Az átalakuló rendszerben a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhelyintézményi Szakértői Bizottsággal a kapcsolatokat most építjük, a feladat nem egyszerű. Tapasztalataink azt mutatják, hogy a szakmai döntések és együttműködések háttérbe szorultak az elmúlt két évben. A diagnosztika nem megfelelő, az intézményekkel nincsen élő kapcsolat, illetve azok ismerete sem prioritás. A családok, gyermekek és intézmények is szenvednek ebben az új formában, és a rendszer ellátási hiányosságait nem jelezhetjük, azokat inkább elfedik. Végző soron nem a gyermek igényeinek megfelelő intézmény megtalálása, vagy kialakításának facilitálása a cél, hanem a gyermek diagnózisának „hajlítása” az adott férőhelyekhez. Hosszútávon az elégedetlenséget növeli, és az intézmények kompetenciahatárait lépi át ez a működésmód.

Nagy probléma, hogy egyre több nem mozgáskorlátozott gyermeknek jelölik ki intézményünket, akik más típusú nehézséggel is küzdenek (nem meghatározott kognitív besorolás, a magatartás súlyos zavaraival járó tünetek). Ez egyfelől megakadályozza, hogy a valóban mozgáskorlátozott diákok a számukra kialakított akadálymentes környezetben, felkészült szakemberek segítségével végezhesék iskolai tanulmányaikat (más intézményekbe pedig nehezen nyernek felvételt az akadálymentesség hiánya és szakemberhiány miatt), valamint a többi, súlyos fokban mozgáskorlátozott diák testi épségét veszélyezteti, és lehetetlenné teszi az osztálytermi munkát, a figyelem és a segítségadás egyenlő megosztását a tanulók között. Mindezek miatt a gyógypedagógiai intézményekkel is párbeszédet indítunk, hogy közösen fogalmazzuk meg a nehézségeket, az egyes területeken jelentkező férőhely- illetve ellátási hiányt. Összefogásra van szükség a szükséges férőhelyek számának, az ellátatlan területeknek jelzésére is a Fenntartó felé. Ilyen a súlyosan, halmozottan sérültek színvonalas, területileg is megfelelő ellátó hálózatának kiépítése, ennek hiányában kényszerdiagnózissal kerülnek hozzánk és más gyógypedagógiai intézményekbe olyan gyermekek, akiknek megfelelő fejlesztő nevelés-oktatást végző intézményre lenne szükségük.

Felsőoktatási gyakorlóléhely

Az intézmény állandó gyakorlóléhelye a következő felsőoktatási intézményeknek, akik szakmai partnereink is egyben:

- az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának (szomatopedagógia, értelmileg akadályozottak pedagógiája és tanulásban akadályozottak pedagógiája szakok)

- a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Gyógytornász szakra járó hallgatóinak.

Vállaljuk továbbá a gyógypedagógiai asszisztens képzést végző intézmények hallgatóinak gyakorlati képzését.

Szakmai partnereink művészeti területen

- MOME-Pedagógiai és Pszichológiai Tanszék, kapcsolattartó: Bényei Judit tanszékvezető, egyetemi docens
- Mome-Doktori Iskola Disability Design (Space for Action), kapcsolattartó: Vértes Bálint adjunktus
- Kassák Múzeum, kapcsolattartó: Szikra Renáta múzeumi kommunikációs és közönségkapcsolati munkatárs
- Ludwig Múzeum - kortárs művészeti múzeumpedagógiai módszertani központ, kapcsolattartó: Dabi-Farkas Rita múzeumpedagógus

Egyesületek, alapítványok

- Csillagház Alapítvány: az iskola legfőbb támogatója. A 2013 őszén bejegyzett Alapítvány a támogatókon keresztül változatos lehetőségeket biztosított céljaink eléréséhez. Stratégiai, szoros együttműködést tartok fenn az Alapítvánnyal mind a napi élet és terápiák, mind az eszközpark fejlesztése, valamint az anyagi erőt kívánó továbbképzéseken való részvétel biztosítása miatt. Az iskola arculatépítésében, el-és megismertetésében szintén értékes szövetséges. Állandó partnereink az Alapítványon keresztül támogatják az intézményt. Pályázataink az Alapítványon keresztül történnek. A MOL gyermekgyógyító pályázaton az utóbbi években különböző projektjeinkkel is sikeresek voltunk.
- Mozcassérültek Egyesületeinek Országos Szövetsége: a Korlátok nélkül - mozgáskorlátozott emberek info-kommunikációs akadálymentesítése című EFOP-1.1.5-17-2017-00004 jelű projekt keretén belüli együttműködés. AAK oktatónk, Fekete-Szabó Viola szakmai vezetőnként az infokommunikációs akadálymentesítés területért felelt.
- Mozcassérültek Budapesti Egyesülete: vezetőségi tagként képviselem a mozgáskorlátozott gyermekeket nevelő családokat.

- Egyesület az Inklúzióért: számos közös projektet bonyolítottunk az elmúlt években.
- Partnerei voltunk a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.-nek, a MONTÁZS projekt keretében (fogyatékoságügyi tanácsadói és kapcsolódó szolgáltatások).

Egyéb partnerek

- Szerencsejáték Zrt: A játék összeköt! program keretein belül szakmai partnerként működünk együtt. A támogatásukkal megépült inkluzív játszóterünk érzékenyítő, társadalmi elfogadást elősegítő szintér, kidolgozott programmal.
- Állatorvostudományi Egyetem: nyertes pályázatunk nyomán (Állatbarát Iskolai cím elnyerése, 2022) váltunk partnerükké.
- Nutricia: otthonápolási program keretein belül a szondatáplálással kapcsolatos képzések területén, kapcsolattartó: Koczó Anita home care manager.

Szülői közösség

A szülői közösség atomizált (fővárosi beiskolázású intézmény, nagy távolság, nehéz helyzetű családok, iskolabusz-szolgálat miatti kevés találkozási lehetőség). Általános jellemző, hogy a sérült gyermeket nevelő családok többsége zárt, befelé forduló, nehezen elérhető a közösség számára. A kommunikáció inkább a pedagógusok felé irányul, individuálisan. A közös diák-szülő-pedagógus alkalmak segítséget nyújtanak abban, hogy nyissanak egymás felé is a szülők. Erre az állandó programjainkat is felhasználjuk (KiMitTud, Ballagás, Bankett). Ez kiegészül további lehetőségekkel is, ahol önkénteskedhetnek a szülők (Farsang). Az összefogás megvalósult azonban a buszkampánnyal összefüggésben is.

Intézményi Tanács

A tanács létrejötte lehetőséget biztosít a vezetői tevékenység kontrolljára, valamint javaslattételi lehetőségénél fogva értékes meglátásokat adhat a stratégiai tervezéshez. Az elmúlt években inkább adminisztratív szerepe volt.

Szemléletformáló programok

Feladatainkat mind a támogatóknál, mind a jelentkező iskoláknál, óvodáknál folyamatosan végezzük. Ezen tapasztalati szakértőink: diákjaink is részt vettek munkájukkal.

Békásmegyeri Veres Péter Gimnázium: 2016 óta vagyunk a Kapcsolda programban partnereik.

1.5. Tárgyi feltételrendszer

Az intézmény eszközparkja változatos, a halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyerekek sokszínű igényeit munkánk során ki tudjuk elégíteni. Bővítését a tankönyvtámogatás (fejlesztőeszköz-igénylés) terhére, a Tankerület támogatásával, illetve a Csillagház Alapítvány közreműködésével biztosítjuk.

Az akadálymentes épület saját dolgozókkal történő karbantartása folyamatos. Ezek a teljesség igénye nélkül: erkélykorlátok festése, tanteremfestés, érintéses csapok egyszerűbb szerkezetre cserélése, törött mosdók cseréje. Kerekesszék-tároló: konzolszerkezet kiépítése. Törött járólapok balesetmentesítése az épület körül. Informatikai fejlesztések, javítások. Kisbútorok létrehozása a speciális igények kielégítésére.

A nagy eszközök felújítása és folyamatos karbantartása anyagi forrásokat és külső szakembert igényel (kerekesszékek, speciális kerékpárok, állítók), a szakemberek felkutatása folyamatos. Ebben a tanévben végre együttműködő partnerre találtunk a kerékpárok és kerekesszékek felújításában, finanszírozása az intézményi ellátmány terhére történik.

A Tankerület minden olyan javítást elvégzetet, mely veszélyhelyzetet hárít el.

Az állagmegóvásként, önerőből nem elvégezhető feladatok száma azonban egyre nő az épület korosodásával:

- a korhadó ablakkeretek javíttatása illetve cseréje, az energiatakarékosság szempontjából is fontos,
- az épületet körbevevő angolaknát fedő járólapok teljes cserére érettek,
- széldezkák javítása, festése, cseréje,
- a liftek a nagyjavítás ellenére rendszeresen elakadnak, ennek oka a liftszerkezet korszerűtlensége. Ezért amit lehet, a gondnok old meg, illetve nagyobb hibáknál a liftet több mint 20 éve javító szakember szinte mindig rendelkezésünkre áll.
- az előregedett iskolabuszok üzemzavarai minden héten jelentkeznek, nagy terhet róva a Tankerületre a javíttatások, illetve az érintett családokra a szolgáltatáskiesés miatt. A szállítószerkezet működtetése biztosítja a gyermekeink számára, hogy tankötelezettségüket teljesíthessék. A sikeres buszbeszerzési kampánynak köszönhetően megtörtént egy jó állapotú, használt busz beszerzése az összegyűlt adományokból, az Alapítvány finanszírozásával. A Tankerület az üzemeltetési

feladatokat nagylelkűen vállalta, így egy kis lélegzethez jutottunk. A munkát tovább folytatjuk, célunk az elkövetkező években a buszok újra cserélése.

2. Vezetői koncepció

Immár 2 cikluson keresztül vezethettem ezt a különleges, érzékeny, elhivatott közösséget. Az első pályázat áttanulmányozása alapján az alapvetésekben konzisztenciát látok, azonban ez sok elért eredményre is rávilágított, melyet a munkatársakkal elértünk ezen időszak alatt.

Pedagógusi szemléletem, szakmai hitvallásom

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek oktatása, nevelése a gyógypedagógián belül is egy szűk, speciális területet képvisel. Pedagógiai hitvallásom egyes elemei ezért érintik nemcsak a gyermekeket, hanem az őket nevelő családokat és azokat a partnereket, akik hozzájárulnak ahhoz, hogy minél teljesebb élethez juttathassuk őket. Hiszem azt, hogy minden gyermek képességei kibontakoztathatók, ha a gyermeket magát meglátjuk a sérülés által kialakított elváltozások alatt. Maximális odafordulás és ráhangolódás kell a megfelelő kulcs megtalálásához. Nem a gyermeket kell hajlítani az általunk ismert módszerekhez és módszertanhoz, hanem magunknak kell kiválasztanunk a megfelelő eljárást ahhoz, hogy célt érjünk. Ezért a folyamatos önképzés és önreflexió fontosságát vallom.

Az oktatás, nevelés legfőbb célja az, hogy halmozottan sérült, mozgáskorlátozott gyermek képességeihez mértén elérje az önrendelkezés lehető legmagasabb fokát.

Az önrendelkezés eléréséhez több területre is fókuszálnunk kell. A mozgásfejlesztés az alap, melynek az egész napos programot át kell hatnia. A beszéd és kommunikáció kialakítása, fejlesztése, illetve megsegítése az augmentatív és alternatív kommunikáció megfelelő eszközeivel hasonló fontosságú szempont. Munkám során megtapasztaltam, hogy a kommunikáció gátoltsága (a hozzánk járó gyermekek mintegy fele a sérülése miatt nem beszél) szinte még súlyosabb torzító hatással bír a személyiség fejlődésére, mint a nagyfokú mozgáskorlátozottság. Koncentrálni kell továbbá az önkiszolgálás minél magasabb szintjének elérésére. Bátorítanom kell azt, hogy véleményüket a gyermekek ki tudják és merjék fejezni a rendelkezésükre álló eszközökkel, önálló döntések meghozatalára váljanak képessé. Társas kapcsolatokat tudjanak kialakítani, azokat képesek legyenek fenntartani és megélni.

Gyermekeink oktatása, nevelése, fejlesztése csak a megtapasztaltatás, cselekvésbe ágyazottság, szociális tanulás figyelembe vételével történhet. A szemléletem komplex: a mozgás-és kognitív

fejlesztés legyen összhangban a személyiségfejlesztéssel. Rugalmasságot is kell tanúsítanom, az elsajátítandó ismereteket a tanuló szintjéhez szükséges igazítanom.

Magányosan, a tanterem ajtaját bezárva a mi szakmánkban nem lehet dolgozni. Alapvető a team-szemlélet, az egymástól való tanulás. Az intézmények közti párbeszéd, a hálózati tanulás is sikeresebbé teszi munkánkat. A szülőkkal, családokkal való szoros együttműködés pedig kijelöli a fejlesztés irányát, hiszen céljaimat össze kell hangolnom a gyermeket körülvevő valódi élettel és lehetőségekkel.

Kiemelendő szempontok:

Biztonság és állandóság

Igaz ez a napirendre, a légkörre, mellyel a gyermekeket körbe vesszük, az elvárásaim kiszámíthatóságára, a tiszta, érthető, a gyermek szintjének megfelelő kommunikációra, a tananyag befogadható egységekre történő lebontására. Mindarra, ami a világot érthetővé, megismerhetővé teszi számára.

Szeretetteli, motiváló légkör

Elfogadlak úgy, ahogy vagy, és segítek neked abban, hogy minél messzebbre juss.

Idő

Megvárom, míg kifejezed, amit szeretnél. Megvárom, míg sikerül a következő mozdulat. Az időmet és a türelmemet ajándékozom neked, hogy elérhess olyan magasra, amennyire csak képes vagy!

Vezetői szemléletem és tevékenységem

Számomra a vezetői pozíció elérése nem volt cél, hanem váratlanul talált meg a feladat, amikor az intézmény 2012-es önállóvá válása után igazgató asszony a nyugdíjkorhatár elérése miatt nem kapta meg kinevezését. Ezért már a munka közben kellett megtalálnom a helyemet ebben a szolgálatban. Szerencsés vagyok, mert erős szakmai háttérrel biztosítanak kollégáim, és újító elképzelésekben, innovatív elgondolásokban nincs hiány.

Az első nagy átalakítás az iskolában folyó Alternatív és Augmentatív kommunikáció-fejlesztést (AAK) érintette. A munkaközösség-vezető elképzeléseit elsősorban munkaszervezési változtatásokkal, valamint tantestületi képzéssel tudtam támogatni. Láttuk, hogy ez egy több

évre nyúló folyamat lesz, ezért rugalmasan változtattam akár a kialakuló kereteken is a tanév közben. Az addig szokásos egyéni órák egy részét csoportos kommunikációfejlesztésre használtuk fel (ezek lettek a meseterápia keretrendszerét alkalmazó, AAK fejlesztés-fókuszú Mesecsoport, és a Fiatal felnőtt csoport, mely a nem beszélő fiatalokat érintő témákon keresztül hozta kommunikációs helyzetbe a tanulóinkat). Ezek mellett az órák egy részét osztályteremben, tantervi órán töltötték az AAK oktatók, kéttanáros módszerrel, a rászoruló gyermeket (és az osztály pedagógusát) megsegítve az egyes tantárgyak feldolgozásánál. Az új rendszer hasznát már az első félév végén éreztük. Célunk elérése (hogy az iskolai mindennapokat organikusán hassa át az AAK szemlélete) felgyorsulni látszott. A munkát ki kellett egészíteni az AAK és IKT eszközök használatának oktatásával is, melyet házon belüli továbbképzéssel, és meghívott előadók segítségével valósítottunk meg. Évek óta, minden tanév felkészülési időszakában nevelőtestületi képzést tartanak a munkaközösség tagjai, ahol ismétlésre, és az új kollégák felkészítésére is lehetőség van. Az első év tapasztalatai nyomán jött létre az értelmileg érintettebb, illetve kisebb gyermekek számára alkalmas kereteket adó Mondókás csoport, és két Mesecsoport indult, így jobban lehetett alkalmazkodni a gyerekek igényeihez. Újdonság, hogy az idei évben két kis létszámmal működő beszédindító csoportot is szervezünk. A foglalkozások fontos területei lesznek többek között a hangutánzó gyakorlatok, a beszédszervek ügyesítése, a mondókázás, az énekes-mozgásos játékok.

AAK osztályfőnök segíti továbbra is azon osztályok tanórai munkáját, ahol komplex kommunikációs igényű gyermek tanul. Az AAK-oktatók csoportban töltött óráin lehetőség nyílik azoknak a készségeknek az általánosítására, illetve a mindennapos kommunikációs helyzetekben történő gyakorlására, melyet az egyéni foglalkozásokon, kétszemélyes helyzetben sajátítanak el a tanulók.

Munkánknak ad az értelmet, ha sikerül a szülőket bevonnunk, és a gyermekek otthonában is megjelennek az elvárások, beépülnek a tanultak. Ezt elérendő, egy folyamatosan (tapasztalataink birtokában) alakuló, több szintes rendszer alakult ki, mely mostanra működővé vált. Az egyes fázisokban a kollégák elégedettségi kérdőívekkel monitorozták a hatékonyságot.

Élő munkakapcsolatot alakítottunk ki a többi érintett intézménnyel ezen a területen, és vállaltunk előadásokat, konzultációkat azokban az iskolákban, ahol még ennek az útnak az elején tartanak. Fontos az anyagi bázis megteremtése is, melyet a magas eszköz- és anyagiigény biztosítására használunk fel.

Mára elmondható, hogy az iskolai lét minden színterén alapértelmezett módon van jelen az alternatív kommunikáció. A kollégák mindegyike rendelkezik azzal a tudással, hogy a diák

kommunikációs képességeit támogassa a mindennapokban. Ennek a munkának kézzelfogható eredményeként az AAK szakterületen a 2023-24-es tanévtől Bázisintézménnyé váltunk.

Ezek a változások ugyan többletmunkával járnak, de hasznuk megkérdőjelezhetetlen. Szervezeti kereteit megteremteni azonban igencsak embert próbáló vezetőségi feladatot jelent. A gondozási feladatok nagy száma, gyermekeink nehezített mobilitása, esetleg személyhez kötődésük nehezíthetik az ideális munkaszervezés kialakítását. Nem veszíthetjük szem elől a tantárgyi előrehaladást, a világ minél alaposabb megismertetését sem. Azonban ez nem lehet akadály: a mi feladatunk kollégáink számára biztosítani azt a háttérrel, melyben a nyugodt oktató munka létrejöhet.

Munkaközösségi szerkezet változásai:

Az intézmény átvételekor a munkaközösségek létszáma és száma nem biztosította a szakmai munka háttérét. A pedagógiai munkacsoport az összes, osztályban tanító kollégát tömörítette, így átláthatatlan, nehezen irányítható csoportot alkotott. A benne levők elégedetlenek voltak, nem látták a munkacsoport jelentőségét. Ezért először ketté (alsós és felsős), majd háromfelé választottuk (alapozó szakasz, alsó és felső tagozat). Így egyenlő lett az osztályok, a pedagógusok száma, a méret csökkent, és a szakmai kihívások szempontjából homogénebb közösségek alakultak. Az együtt-gondolkodás sokkal jobb lett, és mindhárom csapat elkezdte ontani az ötleteket.

A vezetőség kibővült, és megváltozott a találkozók célja. A vezetőségi értekezletek a tagintézményi időszakban és a leválás utáni évben is elsősorban a felsőbb szinteken (igazgatói értekezletek, tankerületi tájékoztatók) elhangzott információk átadására koncentrált. A kommunikáció így egyoldalú, formális, vertikális túlsúllyal bírt. Az egyik legnagyobb változást itt sikerült elérni. A vezetőségi értekezletek a szükséges ügymenethez, az iskola gördülékeny mindennapi életéhez szükséges információk megosztásán kívül többoldalú párbeszéddé alakultak, melyben tematizálni szükséges ugyan, de a vezető mintegy moderátorként vehet részt. Az együtt-gondolkodás élménye inspiratív számomra. Vezetőként minden gondolatot, tapasztalatot szeretek megvizsgálni, megérteni, és mások véleményét, javaslatát számba venni.

A megfelelő kommunikációs csatornák és formák kiválasztása az adott közlendőhöz hatékonyabbá teszi az üzenet megértését. A tudnivalók tematikusan rendezett, világos megfogalmazása könnyebben célba ér e-mail formájában, és nem a vezetőségi értekezlettől veszi el az időt. Van olyan téma, mely megkívánja, hogy közös kommunikációs stratégiát dolgozzon ki és képviseljen a vezetőség, hogy a dolgozói közösség felé egységes fellépést és

álláspontot tudjon képviselni. Abban már az első ciklus elején is egyetértett a vezetői közösség, hogy a szakmai kérdések rendbetételére sok időt és energiát kell fordítanunk, hogy egységes profillal, szakmaiságunkban megerősödve léphessünk a külvilág felé. Ezen a területen a második ciklus végére stabil eredményt értünk el. Nemcsak nyertes bázisintézményi pályázattal léphettünk a szakmai közösség elé három szakterületen is, hanem a szülői csoportok és a szakma előtt is koherens nézőpontot képviselünk, magunk elé magas igényeket támasztva.

Kezdetben több konfliktust is fel kellett vállalnom a nézőpont-különbségek miatt. Vannak voltak olyan kollégák, akik a világos határokból, a hierarchia jól felismerhető keretei között, a kompetenciák élesen elkülönített, pontosan megfogalmazott leírásának ismeretében tudják elképzelni munkájukat, és a hatékony működést ezen feltételek meglétéhez kötik. Abban látják a jó vezető ismérvét, hogy minden történéstől tud az épületben, azokat kezeli, személyes útmutatással látja el a nem megfelelően eljáró kollégákat. Világos utakat jelöl ki az egyes problémák, helyzetek megoldására. Az intézményre jellemző nevelési alapelveket rendszeresen világossá teszi a kollégák számára, és ellenőrzi azok betartását. Én a mindenkori helyettesemmel együtt azonban úgy látom, hogy az intézmény jellege nem ilyen vezetői szerepfelfogást kíván meg tőlünk. Nem is lehet mindenről első kézből tudni (arról nem is beszélve, hogy a mindennapi ügyvitel a szakmai munkára szánt idő nagy részét felemészti). A munkaközösség-vezetők szakmai múltja, tapasztalata az intézményben felhatalmazza őket arra, hogy a vezetésükre bízott kollégák munkáját megfelelő keretek betartásával ellenőrizzék, számukra házi továbbképzéseket tartsanak és szervezzenek, számon kérik az elvárt eljárásmodokat. A vezető ehhez háttérrel biztosít, egyeztet a munkaközösség-vezetőkkel, meghatározza a közösség szakmai fejlesztésének irányvonalát, a szükséges lépéseket. Elvárja, hogy a fiatal kollégák a közvetlen szakmai vezetőjük iránymutatása szerint dolgozzanak, tehát vezetőtársai mellett kiáll. A feladatokat azonban delegálja. A középvezetőknek ez a rendszer nagyobb terhet ró a vállára, mert nem közvetítők a vezetők és dolgozók között, hanem saját felelősséggel felruházott, az azon a szinten a kialakuló konfliktusokat hasznosan kezelni tudó szakemberek. Az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy iskolánkban (talán az érzékeny szakterület, és a családi légkör miatt) a kollégáimmal a hagyományosnál jóval személyesebb a kapcsolatunk, sokszor fordul elő mikromenedzselés, egy személyre koncentráló problémakezelés. Ez egyrészt megtisztelő, másrészt nagy energiákat követel.

A másik felfogásbeli különbség vezetői pályám elején a pedagógiai asszisztensek helye, szerepe tárgyában vetődött fel, ami az előzőekben említett hierarchiában gondolkodásra utal vissza. A tanárok egy része már akkor is osztotta állásponatomat, hogy közös céljaink és (nem könnyű)

fejlesztő munkánk ugyanúgy függ a pedagógusok tudásától, mint az asszisztensek elhivatott és ugyancsak szakértelmet követelő munkájától. Ezt a gondolkodást a hierarchiához ragaszkodók a tanárok megbecsülése elleni támadásnak érzékelték (pedig a szakmai irányítást és a kompetenciahatárokat nem kérdőjelezte meg senki). Következetes kommunikációval és elvárás-rendszerrel mára a helyzet megváltozott, az asszisztens kollégák a team tagjai, fontosságuk, szerepük nem megkérdőjelezhető az iskolánkban – mindennapi munkánk fundamentumát alkotják.

Személyiségfejlesztés, önérvényesítés, önkifejezés:

Munkánk kiemelkedő része a gyermekek önmeghatározásának kialakítása, kompetens felnőtté válásának segítése. Ezért támogatom minden olyan kezdeményezést, mely ezt segíti elő. A munka első állomása volt, megalakult a Diákönkormányzat. Működése a komplex fejlesztés részeként hozzájárul az önálló döntések meghozatalára való képesség kialakításában, a szociális térben való jobb eligazodásban, az osztálykeretből való kilépésben. Ezek természetesen célok egy többségi iskolában is, de a mi diákjainknál valóban szó szerint értelmezendők. Egy mozgáskorlátozott, halmozottan fogyatékos gyermekkel születésétől fogva megtörténnek az élet eseményei – a terápiák, a mindennapos cselekvések - hiszen mindenben a külvilág segítségére van utalva. Az önkifejezés korlátozott, sérült a motivációs bázis. Az önrendelkezés lehetősége, megélése azonban hatalmas hajtóerővel bírhat. Mind a közösség, mind az egyes gyermekek személyre szóló megsegítést igényelnek a munkafolyamat minden fázisában (ötletelés / vállalt feladatokra és határidőkre való emlékeztetés / kivitelezés / a megbeszéléseken való részvétel/dokumentumok aláírása). A Diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus mellett az osztályfőnökök és terapeuták közreműködésére is szükség van. Van olyan képviselő, aki külön erre a célra összeállított

kommunikációs táblával képes aktív, meghatározó szerepet vállalni az önkormányzat életében. A tapasztalatok alapján nem egy, hanem két felnőtt segíti őket, általában egy pedagógus - egy gyógypedagógiai asszisztens megosztásban. Az első év programjai közül a gyermekek ötletei alapján indult el az iskolarádió, a kerekesszékes táncsoport és a táncversenyek, az ülőfoci- és az ügyességi verseny, valamint az évzárón való aktív szerepvállalás. Ebből nőtt ki először a görfoci- és kerekesszékes tánc-szakkör, mostanra pedig a színes délutáni szakkör jellegű kínálat. A Diákönkormányzati nap programját most már évek óta a diákok állítják össze, ötleteik alapján valósulnak meg a programok.

Ennek a célnak a megvalósítását, és a beszélő diákok kommunikációfejlesztését, horizontális kapcsolatainknak megerősítését, valamint a problémafeldolgozási képességeik előmozdítását célozza a Hangos csoport, mely stabil teret nyert az órarend tervezésekor.

Részt vettünk az Immanuel Otthon által megpályázott „Enyém a döntés” projektben kidolgozott tananyag kipróbálásában (halmozottan fogyatékos tanulók felkészítése az önérvényesítésre, támogatott döntéshozatalra). A tananyag tesztelése két csoportban történt meg, és a tapasztalatok alapján beemelték a kollégák tanmeneteikbe a kapcsolódó témaköröket.

2016-ban szakmai partnerként fejlesztettük ki a MONDO jogtudatosító kártyajátékot. A tanári segédanyag elkészítése és a kipróbálás intézményünkben zajlott. A nyomában zajló tantestületi megbeszélések, tapasztalatgyűjtés, konfrontációk megmutatták, milyen nagy szükség van a gondolkodásmódunk megváltoztatására. A szegregált intézmények védett közege beszűkítheti látásmódunkat - ennek felismerése az egyik legnagyobb hozadéka ennek a munkának. A kártyajáték nyomán az önrendelkező élet aspektusai beépültek a szakmai munkába, a diákok felnőtt életre való felkészítésébe.

Munkatársak képzése

A Csillagház sokszínű diákjai, feladatai miatt a horizontális tudásátadás az iskola alappillére. Ezt a kötelező hospitálások, valamint esetmegbeszélések, team-megbeszélések alapozzák meg. Ehhez csatlakoznak a szakmai műhelyek, a tanítás nélküli munkanapokon megszervezett belső továbbképzések, a (munkaközösségek kezdeményezései által) külső előadók meghívása, valamint a külső helyszíneken, társintézményeknél történő hospitálási napok. A másoddiplomás és egyéb módszertani képzések önerőből, valamint az Alapítvány által finanszírozottan történnek. Ehhez csatlakozik ettől az évtől a bázisintézményi programsorozat.

Eszközbázis, tudástár

Az előző pályázatban megfogalmazott cél megvalósult, az intézmény közös elektronikai tárában kereshetőek, elérhetőek az évek alatt kidolgozott a didaktikai és oktatási segédanyagok, melyek megkönnyítik a mindennapi munkát a kollégák számára.

Szakorvosi és segédeszköz-ellátás

Megbízási szerződéssel gyermekneurológus és ortopéd szakorvos segíti munkánkat. Az orvosi háttér nagy segítséget jelent abban, hogy konzultációra ad lehetőséget, amely sajnos egyébként az oktatás és az egészségügy szereplői között nincsen a rendszerben szakmaközi team

formájában. A segédeszközgyártó cégek között megtartottuk a versenyt, nem engedjük a kizárólagosságot.

Összegzés, kiemelt fejlesztési cél – mentálhigiéné, szupervízió

Egy intézmény vezetése sokrétű feladat, ezért csak néhány, számomra fontos aspektust emeltem ki pályázatomban. Legfontosabb elemének tartom, hogy a hozzánk járó gyermekek a lehető legjobb oktatásban-nevelésben, valamint fejlesztésben részesülhessenek egy elfogadó, meleg légkörben. Ehhez képzett, az intézményben maradó kollégák kellene, akik képesek közösségként dolgozni, elégedettek a munkájukkal, és megbecsülésben részesülnek. További terveim ezen célok megvalósításához kötődnek. Most azt látjuk a vezetőséggel, hogy a közösség mentálhigiéné megsegítésének, szupervíziójának rendszerét kell stabilan kidolgoznunk és véghezvinnünk, külső szakember bevonásával. A makrokörnyezetre hatással lenni nem tudunk. Önerőből, a munkahelyi légkör megtartásával is egyre nehezebb már kellő támaszt nyújtani a társadalmi kihívások, az anyagi nehézségek ellenében, és megtartó erőként működni.

A februárban tartott szakmai napunkon az alapítónkkal folytatott beszélgetést dolgoztuk fel, kiscsoportos formában. Ezek alapján közösen fogalmaztuk meg azokat az erősségeket, illetve fejlesztési ajánlásokat, melyeket a magunk szempontjából a legfontosabbnak tartunk.

További célkitűzések a törvényi változások, valamint a szakmai munka gördülékenységének biztosítása céljából:

- Teljesítmény Értékelési Rendszer szempontjainak szakmaspecifikus kidolgozása. Szem előtt kell tartanunk azt, hogy iskolánkban a team-munka a meghatározó, így mindenképpen el kell kerülnünk a versenyhelyzet kialakulását, és a közösség kohézióját támogató rendszert kell kialakítanunk.
- Munkaközösségi megbeszélések munkatervben, előre meghatározott rendjének bevezetése, koordinálása (munkaközösségek közötti megbeszélés lehetősége, vezetőségi megbeszélések fixálása a munkatervben). Ez az órarendek, az egész napos oktatás-nevelés rendjének év eleji kialakításakor szempont kell legyen. Az iskola működésmódja, a magas ellátási igény miatt minden évben nehezen megvalósítható feladat.
- Az 50 éves évforduló lehetőségét kihasználva az új arculat, és a felhasználóbarát, könnyen szerkeszthető honlap megalkotása. A munka elkezdődött, várható befejezése már ebben a tanévben megtörténik. A honlap szakmai tudástárként is funkcionál majd.

- Kapcsolattartás további fejlesztése a társintézményekkel, elsősorban a gyermekek életútjának támogatására. Eddig is kiemelt fontosságú volt az, hogy hospitáljunk mindazon helyszíneken, ahonnan diákjaink érkeznek, illetve továbbtanulnak, további életükben tartózkodhatnak (nappali intézmények, bentlakásos lehetőségek). Ezeket a kapcsolatokat akarjuk még szorosabbra fűzni, és az információcserét facilitálni. A szakértői rendszer működésének hiányosságai miatt úgy látjuk, ezt a feladatot fel kell vállalnunk.
- Mentálhigiénés támogatás kidolgozása: mesterprogramot kívánok benyújtani a következő ciklusban a munkatársaim mentális támogatására (Mentálhigiénés Alapképzés Pedagógusoknak képzés behozása az iskolába, rendszeresen művészetterápiás alkalmak kidolgozása és biztosítása, kiégésprevenció külső szakemberrel, csapatépítő alkalmak rendszerének felépítése). Ebben az Alapítvány segítségére is számítunk. Ehhez kapcsolódik az új dolgozók támogatásának, mentorálásának rendszerbe foglalása, mentor-protokoll kidolgozása.

Budapest, 2024.04.10.

Illés Barbara Eszter s.k.